

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนาเชิงความสัมพันธ์ (Correlational Descriptive Research) โดยศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คนพิการทางกายและการเคลื่อนไหว ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และมีความพิการตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป รวมทั้งเป็นคนพิการที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนของสถานีนามัยหรือศูนย์สุขภาพชุมชน ในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งในจังหวัดสมุทรปราการมีคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวที่มาจดทะเบียนคนพิการทั้งสิ้น 5,274 คน (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ, 2550) จากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,093,838 คน (สำนักทะเบียนราษฎร์, 2549)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ คนพิการทางกายและการเคลื่อนไหว ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

คุณสมบัติที่คัดเข้าไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion Criteria)

1. มีความพิการตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป
2. ทั้งเพศชายและเพศหญิง
3. ไม่มีปัญหาในการสื่อสาร
4. มีการรับรู้และสามารถประเมินสภาพต่าง ๆ รวมทั้งมีการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
5. มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ที่สามารถให้ข้อมูลได้
6. ไม่มีความพิการมากกว่า 1 ประเภท
7. ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแล้ว ได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณขนาดตัวอย่าง และวิธีการเลือกตัวอย่าง ดังนี้

1. การคำนวณขนาดตัวอย่าง (Sample size) ได้คำนึงถึงความคลาดเคลื่อนชนิดที่ 1 และชนิดที่ 2 จึงใช้หลักการวิเคราะห์กำลังของการทดสอบ (Power Analysis) เพื่อการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ตามแนวทางของ โคเฮน (Cohen, 1988) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญ (α) ที่ .05 อำนาจการทดสอบ (Power of Test) ที่ .80 และค่าอิทธิพลหรือขนาดของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม (Effect Size) โดยทั่วไปแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ (Polit, 1996, pp. 285-286) แต่สำหรับงานวิจัยทางการแพทย์ได้กำหนดว่าควรใช้ค่าเฉลี่ยขนาดกลางกับขนาดเล็ก (Polit & Sherman, 1990) จึงคำนวณได้ค่าขนาดของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม (Effect Size) เท่ากับ .075 และคำนวณพร้อมเปิดตารางตามสูตรของ โคเฮน (Cohen, 1988) ได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 164 คน และเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างมากพอสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ที่ใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ทาเบชนิกและฟิดล (Tabachnick & Fidell, 1989, p. 117) ได้กำหนดว่ากลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 40 เท่าของจำนวนตัวแปรต้น การวิจัยนี้มีตัวแปรต้น 5 ตัว จึงควรมีกกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 200 คน

2. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Method) ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่กำหนดโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกอำเภอ 3 อำเภอ จาก 6 อำเภอในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบางพลี อำเภอพระประแดง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางบ่อ และอำเภอบางเสาธง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่คืนที่สุ่มได้อำเภอเมือง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอบางบ่อ

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกตำบล จากอำเภอที่ได้สุ่มไว้ อำเภอละ 3 ตำบล โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่คืนที่ สำหรับใน อำเภอเมือง สุ่มได้ตำบลบางปู ตำบลบางปูใหม่ และ ตำบลสำโรงเหนือ ส่วนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์สุ่มได้ตำบลนาเกลือ ตำบลแหลมฟ้าผ่า และ ตำบลบ้านคลองสวน และใน อำเภอบางบ่อ สุ่มได้ ตำบลบางบ่อ ตำบลนิคมยาตรา และตำบลคลองด่าน

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกสถานีนามัยหรือศูนย์สุขภาพชุมชน 9 แห่ง ใน 9 ตำบลดังกล่าว โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่คืนที่ได้สถานีนามัยหรือศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลละ 1 แห่ง ได้แก่ สถานีนามัยบางปู สถานีนามัยบางปูใหม่ สถานีนามัยสำโรงเหนือ สถานีนามัยนาเกลือ สถานีนามัยแหลมฟ้าผ่า สถานีนามัยบ้านคลองสวน สถานีนามัยบางบ่อ สถานีนามัยนิคมยาตรา และสถานีนามัยคลองด่าน หมู่ 13 รวบรวมรายชื่อคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวทั้งหมด 286 คน

ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกจำนวนคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวของแต่ละสถานีนานามัยหรือศูนย์สุขภาพชุมชน 9 แห่ง จากทะเบียนรายชื่อตามคุณลักษณะที่กำหนด ได้รายชื่อคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวรวมทั้งสิ้น 225 คน

ขั้นตอนที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลตามรายชื่อคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวที่คัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดแล้ว จนครบ 200 คน

ตารางที่ 3-1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสมุทรปราการ

อำเภอที่สุ่มได้	ตำบลที่สุ่มได้	สถานีนานามัยที่สุ่มได้	จำนวนคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหว (คน)	คนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวตามคุณสมบัติที่กำหนด (คน)	คนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. อำเภอเมือง	1. ตำบลบางปู	1. สถานีนานามัยบางปู	20	15	15
	2. ตำบลบางปูใหม่	2. สถานีนานามัยบางปูใหม่	26	25	25
	3. ตำบลสำโรงเหนือ	3. สถานีนานามัยสำโรงเหนือ	10	10	10
2. อำเภอพระสมุทรเจดีย์	1. ตำบลนาเกลือ	1. สถานีนานามัยนาเกลือ	60	20	20
	2. ตำบลแหลมฟ้าผ่า	2. สถานีนานามัยแหลมฟ้าผ่า	50	45	40
	3. ตำบลคลองสวน	3. สถานีนานามัยบ้านคลองสวน	7	7	7
3. อำเภอบางบ่อ	1. ตำบลบางบ่อ	1. สถานีนานามัยบางบ่อ	20	18	18
	2. ตำบลนิคมอุตสาหกรรม	2. สถานีนานามัยนิคมอุตสาหกรรม	50	42	35
	3. ตำบลคลองด่าน	3. สถานีนานามัยคลองด่าน หมู่ 13	43	43	30
รวมคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหว (คน)			286	225	200

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แบบทดสอบสภาพจิตจุฬา (Chula Mental Test: CMT)

แบบทดสอบสภาพจิตจุฬา เป็นแบบทดสอบที่พัฒนาโดย สุทธิชัย จิตะพันธุ์กุล, วิระวรรณ ดันติพิวัฒนสกุล และวนิดา พุ่มไพศาล (2542) ที่ใช้ในการทดสอบสุขภาพจิตผู้สูงอายุ และมีการนำแบบสอบถามนี้ไปใช้อย่างแพร่หลายในกลุ่มตัวอย่างอื่น ซึ่งผู้วิจัยต้องการนำแบบทดสอบนี้มาใช้คัดกรองคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวก่อนการทำแบบสอบถามอื่นต่อไป เพื่อให้ได้คนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 13 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบถูกผิด และเป็นแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญเป็นมติเอกฉันท์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยต้องสอบถามหรือสัมภาษณ์ คะแนนที่ได้ต่ำสุด คือ 0 คะแนน และสูงสุด คือ 19 คะแนน คะแนนที่ต่ำกว่า 15 แสดงว่าน่าจะมีคามผิดปกติของ Cognitive Function

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความเข้มแข็งในการมองโลก แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัว แบบสอบถามการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ และแบบวัดคุณภาพชีวิต

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของคนพิการทางกาย และการเคลื่อนไหว

ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ข้อคำถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ รายได้ อวัยวะ/ บริเวณของร่างกายที่มีความพิการ ระดับความพิการ ความพิการซ้ำซ้อน ระยะเวลาที่มีความพิการ การรักษาที่ได้รับ และผู้ดูแล

2.2 แบบวัดความเข้มแข็งในการมองโลก

แบบวัดความเข้มแข็งในการมองโลก (The Sense of Coherence Questionnaire: SOC Questionnaire) เป็นแบบวัดที่พัฒนาโดย แอนโทนอฟสกี (Antonovsky, 1987) ที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในภาวะปกติ และกลุ่มตัวอย่างที่มีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นในชีวิต มีข้อคำถามทางบวกและทางลบ จำนวน 29 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ต้องการวัด 3 ประการ คือ วัดความสามารถในการทำความเข้าใจ 11 ข้อ วัดความสามารถในการบริหารจัดการ 10 ข้อ และวัดความสามารถในการให้ความหมาย 8 ข้อ ได้นำเครื่องมือไปหาความตรงและความเชื่อมั่นในประเทศต่าง ๆ จากรายงานการวิจัย 26 เรื่อง ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ระหว่าง 0.82-0.95 ซึ่ง สมจิต หนูเจริญกุล และคณะ (2532) ได้นำแบบวัดนี้มาแปลเป็นภาษาไทย และนำไปหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือในกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพยาบาลประจำการจำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา 0.85 และในกลุ่มอาจารย์พยาบาล ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา 0.90 มีข้อคำถามทั้งหมด 13 ข้อ ที่บ่งชี้

ความมากน้อยตามความรู้สึกของผู้ตอบ โดยผู้วิจัยได้นำแบบวัดความเข้มแข็งในการมองโลกของ สมจิต หนูเจริญกุล และคณะ (2532) นี้มาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อคำถามทางบวก 7 ข้อ ได้แก่ข้อ 4 6 8 9 11 12 และ 13 และข้อคำถามทางลบ 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 2 3 5 7 และ 10 มีลักษณะ คำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ โดยมีการกำหนดระดับคะแนนตั้งแต่ 1-7 (น้อยมาก- น้อยมาก หรือไม่มี) เช่น ข้อคำถามที่ 13

13. ท่านมีความรู้สึกไม่แน่ใจว่าท่านจะควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตได้บ่อยแค่ไหน

1 2 3 4 5 6 7

น้อยมาก

น้อยมากหรือไม่มี

การแปลผล มี 3 ระดับ โดยแบ่งคะแนน ออกเป็น 3 ช่วง (สมจิต หนูเจริญกุล และคณะ, 2532) คือ

13-39 คะแนน หมายถึง มีความเข้มแข็งในการมองโลกระดับต่ำ

40-65 คะแนน หมายถึง มีความเข้มแข็งในการมองโลกระดับปานกลาง

66-91 คะแนน หมายถึง มีความเข้มแข็งในการมองโลกระดับสูง

สำหรับการแบ่งระดับคะแนนความเข้มแข็งในการมองโลกรายด้าน ดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-2 การแบ่งระดับคะแนนความเข้มแข็งในการมองโลกรายด้าน

ความเข้มแข็งในการมองโลก	คะแนนที่เป็นไปได้	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง
1. ด้านความสามารถทำความเข้าใจ	5-35	5-15	15.1-25	25.1-35
2. ด้านความสามารถบริหารจัดการ	4-28	4-9.34	9.35-18.67	18.68-28
3. ด้านความสามารถให้ความหมาย	4-28	4-9.34	9.35-18.67	18.68-28

2.3 แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัวนี้ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยนำมาจาก วรรณรัตน์ ลาวัง และคณะ (2547) ซึ่งเป็นแบบวัดที่ใช้ได้กับผู้ดูแล ที่ได้พัฒนาจากแนวคิดของ แกรนด์ แครนเดล (Crandall, 1980) ซึ่งได้สร้างแบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวแบบปฐมภูมิ ครอบครัว 4 ด้าน คือ การแสดงบทบาทของสมาชิก การสื่อสารในครอบครัว การแสดงออกทางอารมณ์ และการถ่ายทอดความรู้สึก วรรณรัตน์ ลาวัง และคณะ (2547) ได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับผู้ที่มีลักษณะคล้าย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .84 มีข้อคำถามทั้งหมด 16 ข้อ ผู้วิจัยปรับเฉพาะคำที่ใช้แทนกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่ได้ปรับเนื้อหาสาระของ เครื่องมือ มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดคะแนนตั้งแต่ 1-5 (ไม่เคยเลย น้อยครั้ง บางครั้ง บ่อยครั้ง ตลอดเวลา) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาเลือก ดังนี้

- 1 = ไม่เคยเลย หมายถึง ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่ตรงกับสภาพเป็นจริงที่เกิดขึ้นใน
ครอบครัวของท่านเลย
- 2 = น้อยครั้ง หมายถึง ความสัมพันธ์ดังกล่าวตรงกับสภาพเป็นจริงที่เกิดขึ้นใน
ครอบครัวของท่านน้อยครั้ง
- 3 = บางครั้ง หมายถึง ความสัมพันธ์ดังกล่าวตรงกับสภาพเป็นจริงที่เกิดขึ้นใน
ครอบครัวของท่านบางครั้ง
- 4 = บ่อยครั้ง หมายถึง ความสัมพันธ์ดังกล่าวตรงกับสภาพเป็นจริงที่เกิดขึ้นใน
ครอบครัวของท่านบ่อยครั้ง
- 5 = ตลอดเวลา หมายถึง ความสัมพันธ์ดังกล่าวตรงกับสภาพเป็นจริงที่เกิดขึ้นใน
ครอบครัวของท่านตลอดเวลา

การแปลผล เกณฑ์ในการแปลผลคะแนนของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 16 ถึง 80 คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ (วรรณรัตน์ ลาวัณ และคณะ, 2547)

16 - 37 คะแนน แสดงว่า สัมพันธภาพในครอบครัวของท่านอยู่ในระดับไม่ดี

38 - 58 คะแนน แสดงว่า สัมพันธภาพในครอบครัวของท่านอยู่ในระดับปานกลาง

59 - 80 คะแนน แสดงว่า สัมพันธภาพในครอบครัวของท่านอยู่ในระดับดี

สำหรับการแบ่งระดับคะแนนสัมพันธภาพในครอบครัวรายด้าน ดังตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-3 การแบ่งระดับคะแนนสัมพันธภาพในครอบครัวรายด้าน

สัมพันธภาพในครอบครัว	คะแนนที่เป็นไปได้	ระดับไม่ดี	ระดับปานกลาง	ระดับดี
1. ด้านจำนวนบทบาท	4-20	4-9.34	9.35-14.67	14.68-20
2. ด้านอารมณ์	4-20	4-9.34	9.35-14.67	14.68-20
3. ด้านการสื่อสาร	4-20	4-9.34	9.35-14.67	14.68-20
4. ด้านการถ่ายทอดความรู้สึก	4-20	4-9.34	9.35-14.67	14.68-20

2.4 แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัว

แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวนี้ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยนำมาจากวรรณรัตน์ ลาวัง และคณะ (2547) ซึ่งเป็นแบบวัดที่พัฒนาจากแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมของเฮาส์ (House, 1981) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์ การช่วยเหลือด้านเงินทอง การช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลือด้านการประเมินตนเองและเปรียบเทียบพฤติกรรม มีค่าความเชื่อมั่น 0.91 ประกอบด้วยข้อคำถาม 28 ข้อ ผู้วิจัยปรับเฉพาะคำที่ใช้แทนกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่ได้ปรับเนื้อหาสาระของเครื่องมือ มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดคะแนนตั้งแต่ 1-5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเกณฑ์ดังนี้

- 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวดังกล่าว ไม่ตรงกับความรู้สึกของท่านเลย
- 2 = ไม่เห็นด้วย หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวดังกล่าว ไม่ตรงกับความรู้สึกของท่านเป็นส่วนใหญ่
- 3 = ไม่แน่ใจ หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวดังกล่าว ไม่ทราบว่าตรงหรือไม่ตรงกับความรู้สึกของท่าน
- 4 = เห็นด้วย หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวดังกล่าว ตรงกับความรู้สึกของท่านเป็นส่วนใหญ่
- 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวดังกล่าว ตรงกับความรู้สึกของท่านทุกประการ

การแปลผล เกณฑ์ในการแปลผลคะแนนของแบบวัดนี้แบ่งการสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 26-65 คะแนน แสดงว่า การสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวที่ท่านได้รับอยู่ในระดับน้อย
- 66-102 คะแนน แสดงว่า การสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวที่ท่านได้รับอยู่ในระดับปานกลาง
- 103-140 คะแนน แสดงว่า การสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวที่ท่านได้รับอยู่ในระดับมาก

สำหรับการแบ่งระดับคะแนนการสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวรายด้าน ดังตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-4 การแบ่งระดับคะแนนการสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัวรายด้าน

การสนับสนุนทางสังคมภายใน ครอบครัว	คะแนนที่ เป็นไปได้	ระดับน้อย	ระดับปาน กลาง	ระดับมาก
1. ด้านอารมณ์	8-40	8-18.67	18.68-29.34	29.35-40
2. ด้านการประเมิน	9-45	9-21	21.1-33	33.1-45
3. ด้านข้อมูลข่าวสาร	5-25	5-11.67	11.68-18.34	18.35-25
4. ด้านเครื่องมือสิ่งของ	6-30	6-14	14.1-22	22.1-30

2.5 แบบสอบถามการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ

แบบสอบถามการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพนี้ ผู้วิจัยได้สร้างตามแนวทางหลักของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 ซึ่งครอบคลุมสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านสังคม มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 21 ข้อ มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ กำหนดคะแนนตั้งแต่ 0-3 โดยมีเกณฑ์การพิจารณาเลือก ดังนี้

0 หมายถึง ท่านไม่ได้รับบริการเลย

1 หมายถึง ท่านได้รับบริการน้อย

2 หมายถึง ท่านได้รับบริการปานกลาง

3 หมายถึง ท่านได้รับบริการมาก

การแปลผล เกณฑ์ในการแปลผลคะแนนของแบบวัดนี้แบ่งการออกเป็น 3 ระดับ คือ

0-19 หมายถึง มีการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ระดับน้อย

20-41 หมายถึง มีการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ระดับปานกลาง

42-63 หมายถึง มีการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ระดับมาก

การแบ่งระดับคะแนนการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพรายด้าน

ดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3-5 การแบ่งระดับคะแนนการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพรายด้าน

การเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการ ฟื้นฟูสมรรถภาพ	คะแนนที่ เป็นไปได้	ระดับน้อย	ระดับ ปานกลาง	ระดับมาก
1. ด้านการแพทย์	0-21	0-7	7.1-14	14.1-21
2. ด้านการศึกษา	0-12	0-4	4.1-8	8.1-12
3. ด้านอาชีพ	0-12	0-4	4.1-8	8.1-12
4. ด้านสังคม	0-15	0-5	5.1-10	10.1-15

สำหรับ ข้อ 26 เป็นระดับความถี่เห็นการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ
ในภาพรวม จะไม่รวมในสิทธิประโยชน์ทั้ง 4 ด้านนี้

2.6 แบบวัดคุณภาพชีวิต

แบบวัดคุณภาพชีวิต ผู้วิจัยนำมาจากแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก
ชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ของ สุวัฒน์ มหัตถินรัตน์ และคณะ (2540)
ที่พัฒนา มาจากกรอบแนวคิดคำว่าคุณภาพชีวิต ซึ่งหมายถึงการประมาณค่าที่เป็นจิตนัย
(Subjective) ซึ่งฝังแน่นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และสภาพแวดล้อม และเน้นไปที่การรับรู้
ในเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้ตอบ ประกอบด้วยข้อคำถามที่ครอบคลุมองค์ประกอบคุณภาพชีวิต
4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นแบบวัด
ที่ผู้ตอบสามารถประเมินได้ด้วยตนเอง ในผู้ที่มีอายุ 15-60 ปี ไม่จำกัดเพศ มีข้อคำถาม 26 ข้อ ข้อ
คำถามที่มีความหมายทางบวก 23 ข้อ และข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ 3 ข้อ คือ ข้อ 29 และ 11
แต่ละข้อมีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดคะแนนตั้งแต่ 1-5
(ไม่เลย เล็กน้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาเลือก ดังนี้

- 1 = ไม่เลย หมายถึง ท่านไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นเลย รู้สึกไม่พอใจมาก หรือรู้สึก
แย่มาก
- 2 = เล็กน้อย หมายถึง ท่านไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นนาน ๆ ครั้ง รู้สึกเช่นนั้นเล็กน้อย
รู้สึกไม่พอใจ หรือรู้สึกแย่
- 3 = ปานกลาง หมายถึง ท่านไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นปานกลาง รู้สึกพึงพอใจระดับกลาง ๆ
หรือรู้สึกแยระดับกลาง ๆ
- 4 = มาก หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นบ่อย ๆ รู้สึกพอใจ หรือรู้สึกดี

5 = มากที่สุด หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นเสมอ รู้สึกเช่นนั้นมากที่สุด หรือรู้สึกว่า
สมบูรณ์ รู้สึกพึงพอใจมาก รู้สึกดีมาก

การแปลผล คะแนนคุณภาพชีวิตมีคะแนน ตั้งแต่ 26 – 130 คะแนน โดยเมื่อผู้ตอบรวม
คะแนนทุกข้อได้คะแนนเท่าไร สามารถเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนดดังนี้ (สุวรรณ
มัตินิรันดร์กุล และคณะ, 2540)

26 -60 คะแนน แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตระดับที่ไม่ดี
61 – 95 คะแนน แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตระดับกลาง
96 – 130 คะแนน แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตระดับที่ดี
สำหรับการแบ่งระดับคะแนนคุณภาพชีวิตรายด้าน ดังตารางที่ 3-5

ตารางที่ 3-6 การแบ่งระดับคะแนนคุณภาพชีวิตรายด้าน

คุณภาพชีวิต	คะแนนที่ เป็นไปได้	คุณภาพชีวิต ระดับ ไม่ดี	คุณภาพชีวิต ระดับกลาง	คุณภาพชีวิต ระดับที่ดี
1. ด้านร่างกาย	7-35	7-16	17-26	27-35
2. ด้านจิตใจ	6-30	6-14	15-22	23-30
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3-15	3-7	8-11	12-15
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	8-40	8-18	19-29	30-40

องค์ประกอบด้านร่างกาย ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 10, 11, 12, 24

องค์ประกอบด้านจิตใจ ได้แก่ ข้อ 5, 6, 7, 8, 9, 23

องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ ข้อ 13, 14, 25

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อ 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22

ส่วนข้อ 1 ข้อ 26 เป็นตัวชี้วัดที่อยู่ในหมวดคุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวม จะไม่รวมอยู่
ในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านนี้

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยทดสอบคุณภาพเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการหาความตรงตามเนื้อหา
(Content Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดความเข้มแข็งในการมองโลก แบบวัด

สัมพันธภาพในครอบครัว แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัว แบบสอบถามการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ และแบบวัดคุณภาพชีวิต ดังนี้

การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบวัดความเข้มแข็งในการมองโลก แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัว แบบสอบถามการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ และแบบวัดคุณภาพชีวิต มาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประกอบด้วย

1. แพทย์ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ จำนวน 1 ท่าน
2. พยาบาลชุมชนที่ดูแลงานด้านคนพิการ จำนวน 2 ท่าน
3. อาจารย์พยาบาลที่มีความชำนาญด้านคนพิการ จำนวน 2 ท่าน

การหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index (CVI)) พัฒนาขึ้นโดย Hambleton ปี ค.ศ. 1975 (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2547) มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$CVI = \frac{\text{จำนวนคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้ความคิดเห็นในระดับ 3 และ 4}}{\text{จำนวนคำถามทั้งหมด}}$$

ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดความเข้มแข็งในการมองโลก = 0.85

ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว = 1.00

ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัว = 0.96

ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ = 0.82

ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดคุณภาพชีวิต = 0.92

จะเห็นได้ว่าค่าดัชนีที่ได้มีค่าในระดับ .80 ขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2547) หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความชัดเจนด้านเนื้อหา ความเหมาะสมทางภาษา และเรียงลำดับข้อความตามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะให้สมบูรณ์สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้

การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาทดลองใช้ (Try Out) กับคนพิการทางกาย และการเคลื่อนไหวที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยนำแบบวัดความเข้มแข็งในการมองโลก แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัว

แบบสอบถามการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ และแบบวัดคุณภาพชีวิต มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเข้มแข็งในการมองโลก = 0.82

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว = 0.95

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัว = 0.96

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ = 0.94

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดคุณภาพชีวิต = 0.95

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ก่อนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้นำโครงร่างงานวิจัยพร้อมเครื่องมือวิจัยเสนอคณะกรรมการตรวจสอบจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพาเพื่อพิจารณา เมื่อมีการตรวจสอบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการวิจัยโดยผู้วิจัยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์สุขภาพชุมชนที่ได้ทำการสุ่มไว้ เพื่อสะดวกในการเข้าไปแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหลังคาเรือน เมื่อพบกับกลุ่มตัวอย่าง จึงได้แนะนำตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบ โดยใช้เวลาในการสร้างสัมพันธภาพ เก็บข้อมูล และชี้แจงการทำแบบทดสอบประมาณ 15 นาที และให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม แต่ครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างว่าจะยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยหรือไม่ก็ได้ และไม่มีผลต่อการเข้ารับบริการที่ศูนย์สุขภาพชุมชนหรือเหตุอื่นใด หากกลุ่มตัวอย่างไม่สะดวกใจที่จะให้ข้อมูล สามารถยกเลิกการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลา และข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะเก็บไว้เป็นความลับ ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจะถูกนำเสนอในภาพรวม และนำมาใช้เฉพาะในงานวิจัยเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยใช้รหัสแทนชื่อและนามสกุลจริงของกลุ่มตัวอย่าง ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ ต่อผู้เข้าร่วมวิจัย และหากกลุ่มตัวอย่างต้องการทราบผลการวิจัย ผู้วิจัยจะจัดส่งไปให้กลุ่มตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นชื่อเข้าร่วมการวิจัยต่อไป สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ปกครองโดยชอบธรรมเป็นผู้ให้ความยินยอมก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างนี้โดยตรง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนและการเก็บข้อมูลดังนี้

1. เสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้ว ให้คณะกรรมการประเมินการวิจัยด้านจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพาพิจารณาเกี่ยวกับจริยธรรมในการวิจัย
2. ทำหนังสือจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงสถานีนอนามัยหรือศูนย์สุขภาพชุมชน ที่ได้จากการสุ่มไว้แล้ว เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลกับคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหว
3. ภายหลังได้รับอนุญาตจากหัวหน้าสถานีนอนามัยหรือศูนย์สุขภาพชุมชนในแต่ละแห่งแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าผู้รับผิดชอบงานด้านคนพิการของศูนย์สุขภาพชุมชน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหว
4. ผู้วิจัยสำรวจรายชื่อและที่อยู่ของคนพิการที่ได้ตามคุณลักษณะที่ต้องการ
5. ผู้วิจัยติดต่อกลุ่มตัวอย่าง และนัดวัน เวลา ในการเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง ณ ชุมชนที่มีรายชื่อคนพิการตามทะเบียนรายชื่อที่กำหนด โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในการพาไปพบกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละราย ผู้วิจัยแนะนำตนเอง วัตถุประสงค์ในการศึกษา และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
6. ในการวิจัยครั้งนี้มีผู้ช่วยวิจัย 2 ราย โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านคนพิการ สามารถอธิบาย ชี้แจงข้อคำถามในแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจได้ เมื่อกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย พร้อมทั้งอธิบายการตอบแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง โดยให้ระยะเวลาแก่กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลด้วยตนเอง หากกลุ่มตัวอย่างคนใดไม่สามารถเขียนหรือมีปัญหาในการอ่าน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะอ่านข้อคำถามให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ
7. เมื่อผู้วิจัยรับแบบสอบถามแล้ว ได้มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม ถ้าพบว่าคำตอบใดไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอให้กลุ่มตัวอย่างตอบเพิ่มเติมจนครบ
8. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามจนครบ 200 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ รายได้ อวัยวะ/ บริเวณของร่างกายที่มีความพิการ ระดับความพิการ ความพิการซ้ำซ้อน ระยะเวลาที่มีความพิการ การรักษาที่ได้รับ และผู้ดูแลโดยใช้สถิติพรรณนา

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพิการ ความเข้มแข็งในการมองโลก สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัว และการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหว โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ซึ่งแบ่งระดับความสัมพันธ์ ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตินรากร, 2547)

$r = \pm 1.00$	หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์
$r > .70$	หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในระดับสูง
$r < .30$	หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
r มีค่าระหว่าง .30 - .70	หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
$r = 0$	หมายความว่า ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน

3. วิเคราะห์อำนาจการทำนายของตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ระดับความพิการ ความเข้มแข็งในการมองโลก สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมภายในครอบครัว การเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ ต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหว โดยการใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)